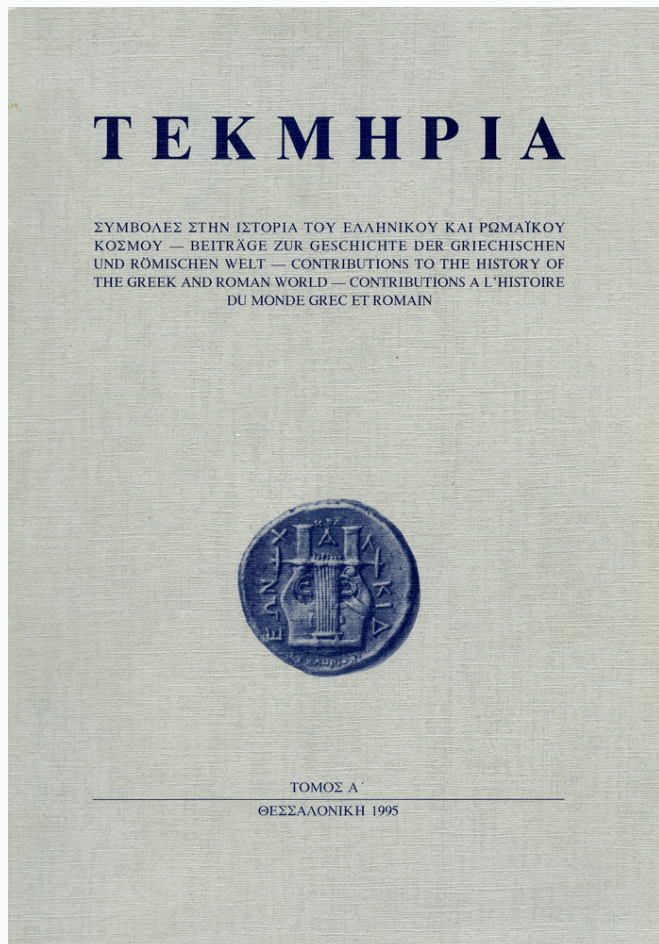

Tekmeria

Vol 1 (1995)

Φλαουία Ήδέα: Έπιτάφια έπιγραφή από τη Θεσσαλονίκη τών αυτοκρατορικών χρόνων

ΕΛ. ΤΡΑΚΟΣΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΑΛΑΚΙΔΟΥ

doi: [10.12681/tekmeria.99](https://doi.org/10.12681/tekmeria.99)

To cite this article:

ΤΡΑΚΟΣΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΑΛΑΚΙΔΟΥ Ε. (1995). Φλαουία Ήδέα: Έπιτάφια έπιγραφή από τη Θεσσαλονίκη τών αυτοκρατορικών χρόνων. *Tekmeria*, 1, 130–135. <https://doi.org/10.12681/tekmeria.99>

ΕΛΕΝΗ ΤΡΑΚΟΣΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΑΛΑΚΙΔΟΥ

ΦΛΑΟΥΪΑ ΗΔΕΑ ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ*

Ένα μεγάλο μέρος του έκτεταμένου ανατολικού νεκροταφείου της αρχαίας Θεσσαλονίκης, είναι γνωστό, ότι καλύπτεται από τη σημερινή Πανεπιστημιούπολη. Η χρήση του με άφετηρία τα ελληνιστικά χρόνια εμφανίζει μία σχεδόν αδιατάρακτη συνέχεια ως τη βυζαντινή εποχή.¹

Σήμερα ελάχιστα κατάλοιπα in situ δηλώνουν την αρχική χρήση του χώρου. Μερικά δείγματα τάφων και οικοδομικά μέλη κτισμάτων ταφικού χαρακτήρα είναι ένταγμένα στο πράσινο ή έγκλωβισμένα ανάμεσα στα σύγχρονα κτίρια, αδιάψευστα, μοναδικά στοιχεία της πολιτισμικής ιστορίας της πόλης, έργα ανθρώπων μιας κοινωνίας της αρχαιότητας.

1. Τό μνημείο

Στό δυτικό υπαίθριο χώρο του Μετεωροσκοπείου, απέναντι από τη Νομική Σχολή, βρίσκεται από χρόνια κοντά σε μία μαρμάρινη λάρνακα ο όρθογώνιος ένepίγραφος λίθος, που αποτελεί και τό αντικείμενο αυτού του άρθρου (εικ. 1). Δυστυχώς δέν είναι δυνατό νά ίχνηλατήσει κανείς τήν ιστορία

---

* Θερμές ευχαριστίες οφείλω στόν καθηγητή κ. Ί. Τουλουμάκο καθώς και στίς φίλες συναδέλφους τής Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, Μ. Κοντογιάννη και Χ. Παλιαδέλη, για τίς παρατηρήσεις τους στήν τελική μορφή του κειμένου. Τίς φωτογραφίες έπιμελήθηκε ο φωτογράφος του Μουσείου Θεσσαλονίκης, Κωστής Τουτουνητζίδης, ενώ τόν καθαρισμό του μαρμάρου ο τεχνίτης-συντηρητής Δ. Δημητριάδης μέ τή βοήθεια του Χ. Πλιάκου.

1. Τά νεκροταφεία τής Θεσσαλονίκης είναι άδημοσίευτα. Έκθέσεις τών ανασκαφών και έπιμέρους στοιχεία αναφέρονται κυρίως στά Χρονικά του Άρχαιολογικού Δελτίου και στά Μακεδονικά. Ένδεικτικά βλ. ΑΔ 21, 1966 (1968) Β₂, 334-6, ΑΔ 22, 1967 (1969) Β₂, 391-2. Έπίσης τόν οδηγό τής έκθεσης «Θεσσαλονίκη. Άπό τά προϊστορικά μέχρι τά χριστιανικά χρόνια», Άθήνα 1986, 38, 66 κ.έ., εικ. 38, 40 και ΑΔ 36, 1981 (1985) Β₂ Χρον. 311. Για τή χρήση του στή βυζαντινή εποχή βλ. και τή σχετική αναφορά τής Ε. Μαρκή, Άνίχνευση παλαιότερων επιδράσεων στήν παλαιοχριστιανική ταφική άρχιτεκτονική και τή νεκρική λατρεία. Πρακτικά Α΄ Διεθνούς Συνεδρίου μέ θέμα «Η Καθημερινή Ζωή στό Βυζάντιο», Άθήνα 1988 (1990), 97.

τοῦ μνημείου, μιά καί τά ἀρχαιολογικά του δεδομένα, ἴσως ὀριστικά, ἔχουν χαθεῖ.

Ἐρθογώνια ἐνεπίγραφη πλάκα, σπασμένη στή δεξιᾷ πλευρά, ἀπό λευκό χοντρόκοκκο μάρμαρο μέ λοξές γκριζωπές ραβδώσεις (εἰκ. 2). Παρατηροῦνται λίγες ὀξειδώσεις καθῶς κι ἓνας μικρός κομμός στό κάτω δεξιό τμήμα της ἔντονα διαβρωμένης ἐπιδερμίδας τοῦ μαρμάρου. Δέν ἀποκλείεται τό ὕλικό τοῦ φορέα τῆς ἐπιγραφῆς νά προέρχεται ἀπό λατομεῖο τῆς Θάσου.

Διαστάσεις: ὕψος 1,49-1,495 μ., πλάτος 1,55 μ. κάτω, στό μέσο 1,585 μ. καί πάνω 1,60 μ., πάχος 0,18 μ.

Ἡ ἐνεπίγραφη ἐπιφάνεια καταλαμβάνοντας τό πάνω μεσαῖο τμήμα τῆς πλάκας δηλώνει ὅτι ἔχει διασωθεῖ στό μεγαλύτερο μέρος της, ἐνῶ ἡ θέση ἀνεύρεσης τοῦ λίθου καθῶς καί ἡ ἴδια ἡ ἐπιγραφή βεβαιώνουν ὅτι προέρχεται ἀπό ἓνα ταφικό μνημεῖο, ἓνα ἡρώο.

Ἡ κύρια ἐπιφάνεια τῆς πλάκας εἶναι λεία στήν ἀρχική της μορφή ἐκτός ἀπό τό κεντρικό της τμήμα, πού ἔχει ἐλαφρά ἀλλοιωθεῖ κατά τή δεύτερη, προφανῶς, χρήση της ὡς οἰκοδομικοῦ ὕλικου. Στή φάση αὐτή πρέπει νά λαξεύτηκε ἀδρά μέ βελονάκι τό κεντρικό τμήμα μέ σημεῖο ἐκκίνησης τό μεγαλύτερο μέρος τῆς ἀριστερῆς πλευρᾶς, ἔτσι ὥστε νά δημιουργηθεῖ ἓνα βαθύτερο κατά 0,015-0,02 μ. ἐπίπεδο, διαστάσεων 1,28×0,93 μ. Ἡ λεία ἐπιφάνεια τοῦ λίθου παρέμεινε ἄθικτη κατά μήκος τῶν τριῶν ἄλλων πλευρῶν, σέ πλάτος πού κυμαίνεται ἀπό 0,22-0,33 μ., σχηματίζοντας πλατιά ταινία πρόχειρης, ἴσως, ἀναθύρωσης(;) γιά τήν προσαρμογή της σέ περίπτωση ἐντεῖχισης.

Ἡ πίσω ἐπιφάνεια εἶναι ἀπλῶς ξεχοντρισμένη μέ βελόνι ἐνῶ ὁ ἀριστερός κροτάφος εἶναι καθαρά δουλεμένος μέ ντισιλίδικο (ξοῖς). Ἡ πάνω στενή ἐπιφάνεια, ἀδροδουλεμένη μέ βελόνι στό πίσω της τμήμα, ἐμφανίζεται πιό λεπτοδουλεμένη στό πρόσθιο σχηματίζοντας ταινία, πλάτους 0,08-0,10 μ., πού θυμίζει ταινία ἀναθύρωσης. Ἡ ἴδια ἐπιφάνεια φέρει δύο τόρμους. Ὁ πρῶτος, ὀρθογώνιος διατομῆς καί διαστάσεων 0,046×0,153×0,06 μ. (βάθος) —γίνεται πλατύτερος κατά 0,022 μ. στό πάνω μέρος του—, ἀπέχει 1,06 μ. ἀπό τήν ἀριστερή στενή πλευρά, θέση πού ἀντιστοιχεῖ στό μέσο περίπου τοῦ ἀρχικοῦ πλάτους τῆς πλάκας.² Ὁ δεύτερος, μικρότερος, πού ἀπέχει μόλις 0,04 μ. ἀπό τή χαμένη γωνία τοῦ ἀριστεροῦ κροτάφου, εἶναι τετράγωνος μέ πλευρά 0,03 μ. καί βάθος 0,02 μ.

Πρόκειται πιθανῶς γιά τόρμους σύνδεσης τῆς πλάκας μέ κάποιο ὑπερ-κείμενο μέλος ἢ καί ἄλλα πλευρικά, τό εἶδος καί ἡ μορφή τῶν ὁποίων δέν εἶναι δυνατό νά καθοριστοῦν μέ ἀσφάλεια.

2. Τό ἀρχικό πλάτος τοῦ λίθου ὑπολογίζεται σέ 2,14 μ., ἂν πάρει κανεῖς ὑπόψη του τήν ἀπουσία δύο γραμμῶν ἀπό τό σωζόμενο ἄκρο τῶν πρώτων στίχων καθῶς καί τοῦ περιθωρίου, πού προφανῶς πλαισίωνε τήν ἐπιγραφή καί ἀπό τή δεξιᾷ πλευρά.

Στὴν κάτω στενὴ πλευρὰ καὶ σὲ ἀπόσταση 0,475 μ. ἀπὸ τὸν ἀριστερὸ κρόταφο ὑπάρχει, ἐπίσης, μικρὸς, τετράγωνος τόρμος, πλευρᾶς 0,03 μ., μὲ ὑπολείμματα μολυβιοῦ, πού ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ πλάκα ἦταν στερεωμένη σὲ λίθινο μέλος. Ἄλλος ἕνας πρέπει νὰ ὑπῆρχε ἀντίστοιχα στὸ τμήμα πού ἔχει ἀποσπαστεῖ.

Ἡ μορφολογία τοῦ φορέα, ἡ ἐπεξεργασία τῶν πλευρῶν καθὼς καὶ ἡ δευτέρη χρήση τοῦ δέν ἐπιτρέπουν τὴ διατύπωση ὁποιασδήποτε ὑπόθεσης γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τῆς θέσης τοῦ στὸ μνημεῖο ἀπὸ τὸ ὁποῖο προέρχεται. Ἡ ἀδυναμία αὐτὴ ἐνισχύεται ἄλλωστε καὶ ἀπὸ τὴν τυπικὴ ποικιλία πού χαρακτηρίζει τὰ ἠρώα. Τὸ βέβαιο εἶναι ὅτι ὁ λίθος ἦταν τοποθετημένος κατακόρυφα, ἴσως ὡς ἐπένδυση τμήματος μιᾶς μνημειακῆς ταφικῆς κατασκευῆς.

2. Ἡ ἐπιγραφή

Ἡ ἐνεπίγραφη ἐπιφάνεια στὴν κύρια ὄψη ἀφήνει ἕνα περιθώριο 0,50 μ. ἀπὸ τὸν ἀριστερὸ κρόταφο ἐνῶ ἀπέχει 0,14 μ. ἀπὸ τὴν πάνω στενὴ πλευρὰ καὶ 0,90 μ. ἀπὸ τὴν κάτω. Παρατηρεῖται μία διαφοροποίηση στὸ βάθος τῆς χάραξης τῶν γραμμῶν, πού ὀφείλεται, ὅπως εἶναι ἀναμενόμενο, στὴ μεταγενέστερη λάξευση τῆς ἐπιφάνειας τοῦ φορέα.

Τὸ ἀριστερὸ περιθώριο ὑπαίνεισεται τὴν ὑπαρξὴ ἀντίστοιχου στὴ δεξιὰ πλευρὰ. Γενικά ἡ ἐπιφάνεια φέρει ρωγμῆς καὶ ἀσήμαντες ἀποκρούσεις στὶς ἀκμῆς.

Ἡ ταφικὴ ἐπιγραφή καλύπτει χῶρο, διαστάσεων 1,10x0,45 μ. (εἰκ. 3). Ὑψος γραμμῶν 0,06 μ. (Φ = 0,15 μ.)· διάστιχα 0,07 μ. Τὸ κείμενο ἔχει ὡς ἑξῆς:

Φλαουῖα · Ἡδέα · ἐαυ[τῆ]
ζώση καὶ Τ(ίτω?) Φλαου[ῖω]
Εὐπόρω τῶ ἀδελφ[ῶ]
τὸ ἠρώων ἐποίησε[ν.]

Κριτικὲς σημειώσεις. Πρὶν καὶ μετὰ ἀπὸ τὸ Ἡδέα ὑπάρχει στίξη. Οἱ λέξεις χωρίζονται μετὰξὺ τους μὲ μικρὸ vacat. Στ. 1: Ἀριστερός βραχίονας τοῦ Υ. Στ. 2: Πάνω τμήμα τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονα τοῦ Υ.

Ἡ γραφὴ εἶναι ἐπιμελημένη. Παρατηρεῖται παράλληλη χρῆση στρογγυλοῦ καὶ ρομβοειδοῦς Ο· τὸ τελευταῖο μὲ διακοσμητικὸ, ἴσως, χαρακτήρα ἐμφανίζεται μόνον στὰ ὀνόματα, πιθανότατα γιὰ νὰ δοθεῖ κάποια ἐμφαση στὰ πρόσωπα. Ἐπισημαίνεται ἐπίσης ἡ ὑπαρξὴ τετραγώνου Σ.

Ἡ ὀλιγόστιχη αὐτὴ ἐπιγραφή προστιθέμενη στὸ corpus τῶν ἐπιγραφῶν τῆς Θεσσαλονίκης μᾶς προσφέρει δύο νέους Θεσσαλονικεῖς, τὴν Ἡδέα καὶ

τόν Εὐπορο, πού φέρουν τό, ὄχι σπάνιο ἄλλωστε, gentilicium Φλάβιος.³ Τά ἑλληνικά αὐτά ὀνόματα, γνωστά τόσο στή Θεσσαλονίκη⁴ ὅσο καί στόν εὐρύτερο ἑλληνικό χῶρο, ἀπαντοῦν καί σέ ἄλλες περιοχές τῆς Μακεδονίας.⁵ Ἐπισημαίνεται ὅτι εἰδικά τό ὄνομα Ἡδέα μαρτυρεῖται ἤδη ἀπό τά ἑλληνιστικά χρόνια μέ τόν κληρονομημένο διαλεκτικό τύπο Ἀδέα.⁶

Τό gentilicium Φλάβιος πού συνοδεύει τά ὀνόματα Ἡδέα καί Εὐπορος τῆς ἐπιγραφῆς παραπέμπει στή γνωστή ρωμαϊκή τακτική τῆς ἀπονομῆς τῆς civitas.

Δέν ἀποκλείεται ἕναν ὁμώνυμο τοῦ Εὐπόρου νά ἔχουμε σ' ἕναν ἐφηβικό κατάλογο ἀπό τή Βέροια τοῦ 177/8 π.Χ.⁷ στ. 20, μετά τήν ἀποδοχή τῆς πολυπειστικῆς διόρθωσης, πού ἔχει προτείνει ὁ J. M. R. Cormack.⁸

Παρά τήν πιθανή χρονική σύμπτωση δέν εἶναι δυνατό νά θεωρηθεῖ

3. IG X2, 1 index. Δ. Σαμσάρης, Ἀτομικές χορηγίες τῆς ρωμαϊκῆς πολιτείας καί ἡ διάδοσή της στή ρωμαϊκή ἐπαρχία Μακεδονία. I. Ἡ περίπτωση τῆς Θεσσαλονίκης πρωτεύουσας τῆς ἐπαρχίας. *Μακεδονικά* 26, 1987-8, 329-332. Ε. Τρακοσοπούλου-Σαλακίδου, Ἀπό τήν κοινωνία τῆς Θεσσαλονίκης τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων: Νέα ἐπιγραφικά εὐρήματα. *Ἀρχαία Μακεδονία* V, 3, 3 στ. 3 (2ος αἰ. μ.Χ.). Γιά παρατηρήσεις σχετικά μέ τά ρωμαϊκοῦ τύπου ὀνόματα τῆς περιόδου αὐτῆς βλ. Α. Τατάκη, Ἀπό τήν προσωπογραφία στά ρωμαϊκοῦ τύπου ὀνόματα τοῦ 1.6x2,1, *Ἀρχαία Μακεδονία* IV, Θεσσαλονίκη 1986, 587, κυρίως, κ.έ.

4. Στή Θεσσαλονίκη ἀπαντᾷ ὁ σχηματισμός τοῦ ὀνόματος Ἡδέα κατά τόν ὑπερθετικό βαθμό τοῦ ἐπιθέτου. IGX2,1, *890 στ. 1 (2ος αἰ. μ.Χ.). Για μια ἀρχαιότερη μαρτυρία βλ. Κ. Σουέρεφ, Ἀνασκαφή στήν Τούμπα Θεσσαλονίκης στό *Ἀρχαιολογικό Ἔργο στή Μακεδονία καί Θράκη*, 1, 1987, 238, εἰκ. 15 καί *Ἑλληνικός Πολιτισμός - Μακεδονία. Τό βασιλεῖο τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου* (Ὁδηγός Ἐκθεσης στό Montreal), Ἀθήνα 1993, 76 ἀρ. 7 (320-315 π.Χ.) μέ τή διόρθωση τῆς ἐπιγραφῆς. Γιά τό ὄνομα Εὐπορος βλ. IG X2,1, 245 II στ. 3 (2ος αἰ. μ.Χ.), *904 στ. 1 (2ος αἰ. μ.Χ.), *241 B στ. 2 καί 3 (1ος αἰ. μ.Χ.).

5. Τό Ἡδέα ἀπαντᾷ στή Βέροια βλ. π.χ. Ph. M. Petsas, Μήτηρ Θεῶν Αὐτόχθων, *Ἀρχαία Μακεδονία* III, Θεσσαλονίκη 1983, 2456 ἀρ. 17, πίν. 10 (194 μ.Χ.). Πρβλ. Α. Β. Τατάκη, Ancient Beroea. Prosopography and Society. Μελετήματα 8, Athens 1988, 192-3, ἀρ. 697, καί 319, 374, 385. Τό Εὐπορος μαρτυρεῖται καί στήν Ἄνω Μακεδονία βλ. Θ. Ριζάκης - Γ. Τουράτσογλου, *Ἐπιγραφές Ἄνω Μακεδονίας*, Ἀθήνα 1985, 61 ἀρ. ΕΛ. 50 (μέσα 2ου αἰ. μ.Χ.). Τά ὀνόματα στήν αὐτοκρατορική περίοδο ἀπαντοῦν καί στή Θάσο καθώς καί στόν εὐρύτερο νησιωτικό χῶρο, ὅπως ἄλλωστε καί σ' ὄλο σχεδόν τόν ἑλληνόφωνο κόσμο, βλ. π.χ. P. M. Fraser - E. Matthews, *A Lexicon of greek personal names*, Oxford 1987, s.v.

6. Tataki, ὁ.π., 85 ἀρ. 26, 345, ἕποσ. 109, (3ος αἰ. π.Χ.).

7. Β. Γ. Καλλιπολίτης, Στήλη μετ' ἀναγραφῆς δωρεᾶς καί καταλόγου ἐφίβων ἐκ Βεροίας. *Γέρας Ἀντωνίου Κεραμοπούλλου*, Ἀθήνα 1953, 303 κ.έ. Α. στ. 12 (177/178 μ.Χ.). Πρβλ. L. Robert, REG LXVII, 1954, 145, 158 (SEG 12-13, 398) καί Tataki, ὁ.π., 294 ἀρ. 1313.

8. J. M. R. Cormack, Progress Report on the Greek Inscriptions on the Trite Meris for IG X2, *Ἀρχαία Μακεδονία* I, Θεσσαλονίκη 1970, 195 ἀρ. 2.

ἀσφαλῆς ἢ πρόταση ἐνδεχόμενης ταυτοπροσωπίας τοῦ *T. Φλαου[του] Εὐπόρου* τῆς ἐπιγραφῆς τῆς Θεσσαλονίκης μέ τόν *Φλάμιον Εὐπο[ρο?]* ἀπό τή Βέροια.

Εἶναι πιθανό ἡ *Ἡδέα* καί ὁ *Εὐπορος* νά ἀνήκουν σέ μιά ἀριστοκρατική οἰκογένεια τῆς Θεσσαλονίκης, ἐκεῖνο ὅμως πού σίγουρα ἰσχύει εἶναι ὅτι προέρχονται ἀπό τό κοινωνικό στρώμα, πού εἶχε τήν οἰκονομική ἐπιφάνεια νά ἀνεγείρει ἕνα ταφικό οἰκοδόμημα μνημειακοῦ χαρακτήρα.⁹

Τέλος, πρέπει νά ἐπισημανθεῖ τό γεγονός ὅτι μέ τήν ἐπιγραφή αὐτή ἔχουμε μιά ἀκόμη μακεδονική μαρτυρία γιά ἴδρυση ἡρώου.¹⁰

Μέ δεδομένη τήν ποικιλία καί τόν πλοῦτο τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μορφῶν, πού ἐντάσσονται στό πραγματολογικό περιεχόμενο τοῦ ὄρου,¹¹ καθώς καί τά τοπικά ἀνασκαφικά εὐρήματα τοῦ εἴδους τόσο τῆς Θεσσαλονίκης¹² ὅσο καί τοῦ ἄλλου μακεδονικοῦ χώρου,¹³ δέν εἶναι δυνατό νά προσδιοριστεῖ ἡ μορφή τοῦ συγκεκριμένου ταφικοῦ κτίσματος.

Ἡ τυπολογία τοῦ μνημείου θ' ἀποτελοῦσε ἀσφαλῶς βασικό ἐπικουρικό στοιχεῖο γιά τή χρονολόγηση τῆς ἐπιγραφῆς. Ὡς μοναδικό ὅμως διαθέσιμο κριτήριό ἀπομένει τό παλαιογραφικό, πού ἀναμφίβολα ἐντάσσει τήν ἐπιγραφή στήν αὐτοκρατορική ἐποχή, ἐνῶ παράλληλα ἡ ἀναφορά τοῦ *gentilicium* Φλάβιος θέτει ἕνα *terminus post quem*, πού δέν εἶναι ἄλλο ἀπό τόν 1ο μ.Χ. αἰώνα.

Ἀρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

Ἑλένη Τρακοσοπούλου-Σαλακίδου

9. Σαμσάρης, ὀ.π. 331.

10. Βλ. π.χ. IG X2,1, 303 στ. 4 (2ος αἰ. μ.Χ.), 444 στ. 4 (3ος αἰ. μ.Χ.), 563 I στ. 3, 4 (2ος/3ος αἰ. μ.Χ.), 579 στ. 3 (2ος/3ος αἰ. μ.Χ.) καί 608 στ. 4 (πρὶν τό 147-48 μ.Χ.). Πρβλ. Robert, *Les inscriptions de Thessalonique*, RPh 48 (1974) 232-233.

11. Βλ. π.χ. J. Kubinska, *Les monuments funeraires dans les inscriptions grecques de l'Asie Mineure*, Varsovie 1968, 26 κ.έ. L. Robert, ὀ.π.

12. Βλ. π.χ. Χ. Μακαρόνας, ΠΑΕ 1949, 151 κ.έ., *Μακεδονικά 2Β'* (1941-1952), 599, ἀρ. 12.

13. Βλ. π.χ. τά ἀνασκαφικά στοιχεῖα τοῦ ἡρώου, ἐποχῆς Κλαυδίων, στό Στρατόν Χαλκιδικῆς στό ΑΔ 18 (1963) (1965) Χρον. 206 κ.έ. καί Π. Θέμελη, Ἡ Δέσποινα τοῦ Στρατονίου, ΑΔ 19 (1964) (1965) Μελ. 113 κ.έ. Γιά τό ἡρῶο, ἐποχῆς Τραϊανοῦ, στό Παλατιανό τοῦ Κιλκίς, βλ. Φ. Ζαφειροπούλου, τό Ἡρῶο τοῦ Κιλκίς, *Κέρνος*, Θεσσαλονίκη 1972, 43 κ.έ., ὅπου καί ἡ παλιότερη βιβλιογραφία. Στό ἄρθρο περιλαμβάνεται καί μία εὐσύνοπτη ἀναφορά στή μορφή τῶν ἡρώων καί τά γενικά χαρακτηριστικά τους, κυρίως σ. 45, ὑπόσημ. 15. Στήν περιοχὴ τῆς κεντρικῆς Μακεδονίας ἄλλο ἕνα κυκλικό ἡρῶο (;) ἀναφέρεται στό Ἀρχοντικό Πέλλας, Π. Χρυσοστόμου, Ἡ τοπογραφία τῆς βόρειας Βοττιαίας, *Μνήμη Δ. Λαζαρίδη*, Θεσσαλονίκη 1990, 223.

SOMMAIRE

FLAVIA HÉDÉA UNE INSCRIPTION FUNÉRAIRE DE THESSALONIQUE DE L'ÉPOQUE ROMAINE IMPÉRIALE

Le présent article traite d'une inscription funéraire, gravée sur le marbre et provenant d'une sépulture mise à jour dans un cimetière, à l'Est de Thessalonique. Cette inscription se trouve actuellement dans le campus de l'Université Aristote de la ville.

Le texte de l'inscription comporte quatre vers qui mentionnent deux jeunes gens de Thessalonique, de l'époque romaine impériale: Flavia Hédéa et son frère Euporos. En outre, l'inscription nous autorise à penser que la tombe avait un caractère monumental, puisqu'il s'agit d'un hérôon.

*Έ. Τρακοσοπούλου, εικ. 1.: Πανεπιστημιούπολη Θεσσαλονίκης, Ύψαιθριος χώρος Μετεωροσκοπείου.
Ένελίγραφο οίκοδομικό μέλος ταφικού κτίσματος. (S. 130).*

Έ. Τραχοσοπούλου, εικ. 2.: Έπιγραφή. (S. 132).

Έ. Τραχοσοπούλου, εικ. 3.: Έπιγραφή. (S. 132).